

L'IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES DE VARIES SOCIEDATS DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número.....	0'05	cèn. pta.
A domicili. Es trimestre.....	0'65	»
Un any.....	2'60	»
Per dotzenes.....	0'45	»
Núm.º atrassats des 2.º tom...	0'06	»
Id. id. des 1.º tom...	0'07	»

SONARÀ CADA DISSAPTE COM HA SONAT FINS ARA
SI T'É VENT À SA FLAUTA.

ADMINISTRACIÓ: CADENA DE CORT, N.º 11.

Fóra Palma. Dins Mallorca.....	{ 3 mesos....	0'85
	{ 1 any.....	3'25
Dins Espanya.....	{ 3 mesos....	1'00
	{ 1 any.....	3'50
A Ultramar y s' Estrangè.....	{ 3 mesos....	1'50
	{ 1 any.....	5'00

COCARRÒYS.

Cada còsa à son temps y d'estiu sigales. Ara duan la balla es *cocarròys*.

Aquesta còsa, ja p' es seu nòm, còm per lo que significa, es una de ses que més cridan s'atenció d' es forastés de fóra Mallorca, que per primera vegada apòrtan à n'aquesta illa. Y no vos penseu, ignorantíssims lectors, que no hey haja pasta y motiu per quedá sorprèsos y amb sa boca badada. Primerament se trèban en Corema, y encara qu' aquí vaja la còsa molt amollada, qu' es noranta per cent d' els qui pòren y tenen obligació de dejuná no heu fassan, y entre aquests que no dejunan, per ventura més de la mitat son paparres de confessionari, amb tot y axò aquí se coneix y bé, gracies à Deu y à n' es cocarròys, aquest temps de penitència y privació, còm à cap part del mon. Axò es lo qu' es vèu, sense aficarmós en vides privades; cadascú des seu pá farà sopes. Naturalment los sorprèn aquesta còsa per élls desconeguda y may vista: perque per allá, es primé dia de Corema es de bulla més gròssa per enterrá es carnal ó carnaval, y fan végas de tota casta de menjúia, y such per llarch, y frèses à té qui té.

Es primé diumenge, fan es ball de *pinata*, y dali *burò*. Es dia de sa jaya serrada, ó sia mitja Corema, altre pich frèses y balls. Altres dies entre y entre, ballets de nins petits qu' es diuen *bailes de trajés*, y à mitjan vetlada els arruxan à colgá, y ses grandolasses y es garruts l'emprènen per son conta. De tant en tant concèrts *sacros* y reunions, en les quals si ses camés no fan feyna, ses llengos ballan uns *zapateados* que baldan el pròxim. Perque ses persones majors s'entretengan, passan la nit jugant; y perque ses señores no tegan averia, passan unes frioleretes inofensives, per exemple, uns *emparedados* que son unes tayadetes d'indiòt ó de cuxòt, entre dues llesquetes de pá molt ben arreglat, uns *pastelillos*, uns madritxos amb més sus-

tancia d' òu qu' altre còsa, y per fórsa qualque sorbete; y aquelles exemplás matrones, y sa majoreta que n' ha fets més de trenta, y sa nina que n' té pròp de vint y cinch, y es qui la festetja per no fé un feo, y s' altre perque de tot s' en fa tres mots; ni arpelles à un añell li deixan més nêts ets òssos, que lo que ells deixan es plats.

De teatros, no m' parlem.... ¡y quina casta d' espectacles!

Pues aquests forastés, no tan sòls se sorprènen de trobarsè amb una Corema, sinó de qu' hey haja persones y families *il·lustrades* que l' observan y dejunan. Heu vèuen y no heu creuen.

¡Y ja no pensavam amb sos cocarròys! es cocarròys es... *còsa coneguda*, còm diu el Pare Figuera à n' es seu diccionari mallorquí, que sempre té es gran mèrit d' essè estat es primé. Però, aquesta còsa tan ximple, un pasteló de pasta dolsa ó agre, plè d' espinachs ó blèdes escaldades, uns quants piñons, quatre panses y un polset de sal y pèbre vermey, no vos pensen sia còsa qu' un homo totsòl haja pogut dú à cap: una porció d' inteligències hey han trabayat p' es seu perfeccionament: sa forma, es gru-xos, sa mida, tot el presenta grat à la vista, y saborós al paladá; y en prendrerhí es gust es còsa de lo més menjívul.

Un forasté nòu, acabat d' arribá, y sentint tant aquesta paraula, demaná à un altra:

—*Hombre, dígame V. que son cocarròys.*

Y li contestá:

—*Un pastel de mala pasta relleno de alfalfa.*

Altra pich, un sargent ó oficial de suissos, carregat d' infants, els vé per primera vegada, demaná prèu, y trobanthó barato, carregá amb devés una dotzena, y quant sortí de sa fábrica, que per cèrt era can Frasquet, 'vuy en dia tan hòna, neta y elegant confiteria, pegá clavada à un, y axí còm hey trobá espinachs, y se pensava trobarhí tayades, curt còm una monyeta y cruxint ses dents de ràbia, esclamá:

—*¡Uf! ¡Espanya parca!*

Y en fé un esclat, cocó y pastís à sa paret de Sant Nicolau.

Tot axò no vòl dí rès: es cocarròys, no tan sòls simbolisan, diguemhó axí, el temps coresmal, sinó qu' ademés de aquesta pública y general manifestació del temps de penitència, vénen tan à temps còm l' anell al dit.

Després de festes de Nadal, de menjèdotes gròsses, perque tothòm pòsa s' òlla gran dins sa petita, torrons y pasta real, y demés que per sabut no impòrta repetí; y llavò es balls des derrés dies, y altres sopades à deshòra, el còs arriba à prendre tal aglasament, y es ventrey prèn tal engrut de sustancia y *dulcedo*, qu' es necessari posarhí remey, fins y tot à n' aquells que n' surten sense cap trastorn, ni còlich. A comensament de Mars s' en vé, tòca, sa primera vera, còm diu la gent, sa sanch prèn es bull, y convé trobarla sana y neta.... ¡Quin temps més apòsta per axò que sa Corema? Descans del còs, fruyt per l' ànima, bugada y ròba neta...

Es *cocarròys*, qu' heu prengan per aquí hont vulgan, son d' una necessitat casi d' impossible substitució: son, còm diuen es metges que parlan fi y escullit, un *lavant suave*, à poch à poch afluxa ses mòlles, y sense cap classe d' estray ni atropellament, passats uns quants dies ó setmanes, un cristiá se tròba casi sense sèbre còm, fèt un homo nòu: y ja torna esperá ses festes de Pasco Florida amb un pam de clau, per doná tusses à ses panades. Axí, buydant y omplint amb mesura y señy, sense fé desbarats ni escèsos, repòsa ses còses à son vertadé estat, donant à n' es còs lo que li demana. sense forsarhí à que prenga més de lo que pòt du. Axò, ni ets animals de quatre pòtes heu fan: en rès fan més may de lo que deuen fé per ses necessitats de sa séua conservació: menjau, y quant tenen lo que basta, no menjau pús, hèuen fins que tenen sèt, y fóra: dòrmen de nit y despèrts de dia: cap extraordinari en cap de ses seues necessitats naturals. Però s' hòmo, tot à la revèssa: vicis à rompre, pòt còm deù; nó, trenta: fa còm trenta; xexanta: li donan balls y saragata fins es derré

día de carnal; nó, es primé día de Corema ha de fé més gròs: el deixan fé; nó, es primé diumenge tampoch conta: hey passen per demunt; nó, à mitja 'n Corema tornamhi: y sinó, qu'heu diga s'Hostalet d' En Cañelles, ahont pareix qu'han amollat s'escòta en banda: y fins à sa setmana de Passió, y sa Santa, y es Divèndres Sant y tot..... axò es demunt havè perdut sa vergoña, pèdre es cap, y totes ses condicions de racional.

Descenganemmos, axò necessita cura de mòro. Que cadascú tay de sa séua capa un sayo, ja sabrà perque, no mos aficám de paret à dins: parlam de lo públich, y rès pús: però còm moltes gotes de cera fan un ciri pascual, axí també, axò no es rès, ni axò tampoch, son una partida de punts escapats que no n'aguantan tròs ni bossí.

Y acabem, perqu'axò seria més llarch qu'un diné de fil, si heu diguessem tot d'un pich. Es *cocarròys* son una gran còsa, per lo que simbolisan y p'es bé que fan.

TONI TRÒ.

UNA PETACA PER MOSTRA.

FÀBULA DEDICADA À SES POLLETES QUE COMÈNSAN À PIULA

Heu de creure, jovenetes,
Qu'hey havia una vegada
A una botiga un paquet
D'hermosíssimes petagues.

Ja sabeu que demunt totes
N'hi pòsan una fermada;
Que serveix axí per mòstra
De ses qu'hey ha estojades.

Dòncis aqueix en tenia una
Que també per mòstra estava,
Y es botigué abandonat
No 's cuydava d'espolsarla.

Tanta era sa pols que duya
Que de fosca torná blanca
O des coló de sa cènra
Qu'ha servit per fé bugada.

Hey anava un compradó,
Y ses primeres uyades
Donava à sa que per mòstra
Demunt es paquet estava.

Més quant vèya tanta pols
Demunt ella y tantes taques
Còm si tocás sa pigòta
Enseguida la deixava.

Llavò à n'es tendés li deya
Que tragués ses estojades,
Y les hi trèya tan nètes
Que sa pell d'elles brillava.

Y vejent sa netedat
Que duyan ses ben guardades,
Ne triava una d'hermosa
Y tot gojós la comprava.

N'hi anavan d'altres, y feyan
Lo mateix: s' enamoravan
De ses de dins es paquet
Després de tení paupada
Sa qu'estava còm à mòstra
Demunt es paquet fermada.

Amb una paupada d'un,
Una paupada de s'altre,
Y no llevarí sa pols,
Arribá aquella petaca

Que semblansa no tenia
De quant sortí de sa fàbrica.

Quant venfan sa derrerera
De totes ses estojades,
Se quedava tota sola
Aquella lletja petaca,
Y à sa qu'estava venuda
Li digué tota enfadada:

—¡Ay! ¿no 'm dirás, bona amiga,
Y més qu'amiga, germana,
Quina es sa causa ò motiu
Que me dú tanta desgracia?

¿Còm à mí que tant m'han vista
No m'han comprada encar' ara?
¿Y vòltros que may vos vèyan
Ja estau totes despatxades?

—¡Ah! ¿que no veus que no brilles?
¿No repares tantes taques,
Y aquestes còps, y aquesta pols,
Y aquestes clapes plomades?

—¡Ah! si qu'heu veix. ¡Oh, Deu meu!
¿Còm tant m'heu desfigurada?
—Perqu'estaves à defòra
Sa pols sempre t'ha tocada,
Fentè pèdre tot es brillo

Que tanta hermosura et dava.
Tú de tots es compradós
Has estada molt paupada,
Y es sa causa qu'estás plèna

De còps, taques y plomades.
Sabent que dins es paquet
N'hi havia de germanes,
Nètes de pols, y de tot

Has estat sa refuada.
Ja heu veus: tothòm més estima
Ses còses purificades.

—Ara veix còm m'he perduda,
¡Ay, que som de desgraciada!
¿jò qu'estava tant contenta
Perqu'à defòra brillava

Pensant essè sa primera
Qu'estaria despatxada;
Y es estat à s'enrevés
Ara 'm tròb del tot tudada!—

Aquí s'altre tocá el dós
Amb qui l'havia comprada,
Y es tendé agafá sa mòstra,
La tirá devall sa taula
Y allá finí la pobreta.
A mossegades de rates.

Ara, vòltros jovenetes,
Aplicau aquesta fábula,
Que 'n qu'estiga mal escrita,
Li trobareu molta saba,
Perque no deixa d'essè
Una llissó ben exacta.

Estodiaula bé y veureu
Qu'amb vòltros lo mateix passa:
Estantos dins es paquet
De ca-vòstra arreconades,
Y axí no vos tocará
Sa pols del mon, qu'es ben mala.

No tengueu ànsia, fadrines,
En que visqueu retirades,
Molt primé vos casareu
Que ses qu'están fòra casa.

O sinó preniu exemple
De ses véyes bergantasses,
Qu'han passat la jovintut
Per saraus y balls de sala.

Miraules y les veureu,
Sa cara plèna de taques
D'aquelles que no se llevan
Amb sabó fi ni amb pomades.

Aqueixes solen quedá
Còm na Miquèla, sa jaya.

FEROSTAS.

SA PENITÈNCIA DEL SIGLE XIX.

Parlá de penitència avuy en día es un pecat gròs per molts que se ténen per cristians; es més encara, es una còsa que dissóna à tots aquells qu'han volgut casá es cristianisme amb s'estuferera, amb s'egohisme, amb so punt, y amb ses comoditats de la vida.

Bò es, diuen, alabar al Creador; estimá son germá prohisme; portarsé còm homo honrat, y no tení cap vici, ni fé cap mala passada à ningú, ni cometre delictes. Axò, Deu ho vòl; però que mos donem disciplinades, ó mos posèm cilicis, ó mortifiquem es nòstro còs, que li es à Èll. Axò son ridiculeses d'els sigles passats que ja han caygut en desús, y que no contribuyexan en rès per goñá el Cèl.

Amb aquestes máximes tan en hòga y tan foradades rès d'estrany té que nòltros el día d'avuy no sapiguem diferènciá es Carnal de sa Corema; y per bé que mirem dins els passeitxos, dins ses botigues, dins els cafès, per plassa y per tot, casi no hey coneguem cap diferènciá en so demés temps de s'añy.

Una sola n'hi ha y es el veure ses botigues des pastissés plènes de cocarròys.

Per tot es mateix punt, es mateix boato, ses mateixes costums, igual que si estiguessen ara dins es mes de Novembre ó dins ses set setmanes.

Si axò fos perque tot l'añy ses persones obrassen còm si fos Corema, aniria bé la còsa; més desgraciadament es à s'en revés, y aquest prosehí obeyeix à la causa de que sa penitència del sigle present no pòt tení tal nòm, perque per regla general no elsisteix ni es coneguda.

Aquells mateixos cristians que ténen fama de rigorosos perque no deixan cap dijuni, ni menjan carn en divèndres, ni mesclan ets altres dies, ni faltan en rès à lo manat pe sa nòstra religió; y que encara fan més, perque procuran aná als Passos y al sermó de la Parròquia y fé ses estacions de la Butla de la Crusada; aquests mateixos públicament òbran, molts d'ells, còm si no fés Corema y còm si sa penitència fós una còsa que s'haja de fé d'amagat perque no sia una ridicules, y no una virtut de ses més notables y grans; y que per lo mateix puga essè pública y llohada.

¡Quants n'hi ha que continúan dins sa Corema amb sos mateixos vicis y costums d'abans, sian petits ó gròssos, sian inocents ó pecaminosos! ¡Quants n'hi ha que no, perqu'estiguem en temps de penitència, deixan es vestí amb *lujo*, ni es jugá cada vespre sa séua partida de *solo* ó d'altre casta, ni s'aná de tertulia à ca un amich y allá trèure ses braguetes à n'En Fulano ó à na Sutana murmurant sense compassió de tot bitx

vivent y escorxant sa reputació ó es crèdit des seu germà prohibisme!

¡Quants n'hi ha que per dejuná no fan més que baratá s'ensaymada des dematins amb una coca bamba, donant-li nòm de parva y substituhí es principi des vespre amb una mitja lluna de pasta qu'anomenan coquerroy batianthó col·lació.

¿Y axò es fé penitència? Sa virtut, que tant se mos encarrega dins sa Corema y que nòltros creym practicá amb quatre ó deu dies de menjá bòn peix, es una virtut necessaria, perque nòltros estam posats en el mon, no per fé es vago, sinó per trabajá y fé tot el bé possible; y es trayeb es penitència saludable, y s'afluxarmós de lo que no mos es necessari es fé penitència profitosa, y es doná lo que mos sòbra à n'es pòbres es un bé, fíy d'aquesta mateixa penitència.

S'exercici d'aquesta virtut es aplicable à lotes ses còses de la vida, no consisteix tant sòls en disciplinarsè y menjá no més que lo que sia mesté ó precis per viure amb salut, sinó que també consisteix en pegarmós molts de copets en es morros, quant mos encapritxám amb una alhaca, ó amb un vestit, ó amb una vianda, ó amb un passatemp, que no mos han de dú moltes vegades més utilitat que sa de satisfé es nòstro capritxo!

¡Quants n'hi ha que si menjassen ménos, no se posassen tants d'abrigos, no se passetjassen tant en cotxo, ni se escaufassen tant devant sa xemènèya, y no dormissen tan blans y tan ben tapats d'encotonades y plumones, disfrutarian de més salut, tendrian més alegria y manco maldecaps, y veurían sa séua casa més pròspera que no la véuen; y moririan també més véys que no mòren!

¿Y à ne que deurían tot aquest benestá? A sa virtut de sa penitència que ningú vòl coneixe còm à tal virtut?

¡Desditxat temps nòstro que sòls sa comoditat y sa satisfacció pròpia son considerades còm à virtuts fundamentals per está bòn y viure molt! Tot lo contrari mos demòstra s'esperència.

¡Desditxat temps nòstro que no considera à sa virtut de sa penitència còm à sa milló mare de totes ses nòstres prosperidats morals y físiques!

PEP D' AUBEÑA.

NO TÈNEN PERDÓ DE DEU.

Tots aquells rics opulents
Que ténen molta d'entrada
Sa casa ben equipada
Alhaques y altres bens,
Y los duen per Nadal
Galls, gallines, y porcella,
Per à Pasco bona ànèlla
Y moltíssim de cabal;

Tant si fá fret còm caló,
Y poguent está arreglats
Sempre viuen endeutats;
De Deu no ténen perdó.

Y aquells pòbres que no ténen
Més renda qu'es seu jornal
Y gastan un capital
Amb sos viris que sostenen,
Entre dònès, such y jòch,
Végas, balls y diversions;
De ningú escoltant rahons,
Y van à pico à pòch pòch
Y no los sab gens de greu;
Si à ca-séua hey ha misèri
Perque los falta critèri;
No ténen perdó de Deu.

Aquells cruèls usurèrs
Que s'afluxan de menjá
Per podè acaudalá
Y es seu Deu es s'interés,
Y fan pagá real per duro
A n'els qu'à ells acudeixan
Qu'altre mèdi no concixan
Per sortí de qualque apuro;
Y están en sa convicció
Qu'obrunt d'aquesta manera
La glòria etèrna els espera;
De Deu no ténen perdó.

Ni els que jugan, ni els qu'estafan,
Ni els que ròban, ni els que jaran,
Ni els que fersè rics procuran
Y en tot quant pòden s'agafan,
Y els qui son mals cristians
Y à ningú fan caritat
Ni ténen humanitat.
Y fan patí els seus germans,
Y el seu còr fret còm sa néu
Devant ses calamitats
Qu'abruman als desgraciats;
No ténen perdó de Deu.

J. B.

XEREMIADES.

Sa primavera j'ha comensat p'es carres de Ciutat. Per hontsevuya se véuen aquelles floretes qu'ocasionan caygudes, còm son ses borres y xucladós de garbayons, coues de sèba, fuyes de còl y més que tot cloveyes de tarònja.

Heu avisám à la gent, perque se pòs uyeres à n'es pèus per estalviarsè lleenegades.

*
*
*

A un racó de sa plassetta del Olivá hey ha un caramull de pedres, tests y fems d'òbra que comènsa à essè ben considerable. Sa séua vista desdiu de sa bòn policia d'una població, y mos fá pòch favó que'l vejan els forastés que van à prendre es tren des carril.

No sabem si se tracta de ferhí allá qualque muntaña artificial; però es segú qu'à l'hòra d'ara nius de rata no n'hi n faltan.

*
*
*

Pareix, segons diuen, qu'à dins es pati de s'Institut vòlen posarhí una estatua del Beato Ramon Lull.

N'estariam pròu contents, y amb nòltros creym que també tots es mallorquins qu'estiman y admiran aquest gran sabi y mártir, glòria de Mallorca.

*
*
*

Hem observat qu'à moltes Iglesias, quant sa gent entra y surt, entre dues misses, no més òbriñ una pòrta de ses dues que té s'escancell ocasionant sem-pentes y que sa gent qu'entra s'haja d'esperá à n'es portal impedint sa gent que surt.

Molt bò de fé sería obrí ses dues pòrtes ó ses quatre, à n'aquelles Iglesias qu'hey ha dos portals, per lo mateix feym aquesta súplica à tots els señors Rectors, esperant que mos escoltarán per evitá molèsties à la gent.

CARTA MODÉLO

TAL CÒM ESTÁ ESCRITA Y AMB MOLT MALA LLETRA

don juan Ana le pide perdon de logue an didcho y gueria gue mola á bondo nas e a ora gue es viuda gue tenga con pasion á a na, gue esmuicus to gue lo tenga á ora gue mu chas veses notiene padre ni madre i es pera gue us te sera su padre y quepiense bien ella tieneuny co y us tambien tiene id y te nga compasio n para sumar ýdo que sea muerto edia de S^{to} Apolo nia y lerrepito otra ves gue tenga compã cion delas costillas de bernardo gue dios le tenga enla cloria A men] y noestañe gue ai muchas letrasa gui bocadas gue loa echo uniño tienema gue 2 semmanas descuela

Aana

COMPARANSA:

Nòltros som còm una ròsa
Que creix tendre y axarida,
Entre s'amor y esperansa,
Dolce, innocent, y senzilla.

Oloroses son ses fuyes;
Son belles y purpurines,
Qu'adornan y qu'embsaman
L' auba de sa nòstra vida.

Més si es vent d'es desengañis
Prest la tòca y la mustfa,
Una à una van cayguent
Aquelles fuyes tan fines.

Y si de pròp la contemples
La veus ja casi esmortida,
Mes, ¡ay! ¡si la vòls cuhí
Sòls hey tròbes ses espines!!!

UNA SEUYATGINA.

